

Johan Hartgers

Johan Gerard Hartgers werd geboren op 7 juni 1918 in Ede. Hij was een zoon van Cornelis Hartgers en Maartje Klapwijk. Johan had twee zussen en een stiefbroer. Zijn ouders hadden meubelfabriek en meubelzaak 'De Nijverheid' aan de Grootestraat in Ede.

Vanaf 1937 werkte Johan als 'hulptelegrambesteller' bij de PTT-Post. In datzelfde jaar werd hij dienstplichtig soldaat. Na zijn Groot Verlof kwam hij, als gevolg van de mobilisatie, in 1939 weer in dienst.

Tijdens de Duitse inval in mei 1940 was Johan als dienstplichtig korporaal betrokken bij de gevechten om de Grebbelinie. Na de oorlog vertelde hij aan zijn zoon André: *'Het was niet te houden tegen de overmacht van de Duitsers, dus moesten we vluchten naar de Vesting Holland, de "Waterlinie" bij Utrecht. Na het bombardement van Rotterdam moesten wij capituleren en werden door de Duitsers ontwapend en opgesloten in de Kromhoutkazerne. Na een verblijf van een week zijn we op 17 mei 1940 weer te voet naar Overberg gegaan waar we werden gedemobiliseerd. Na een toespraak van onze commandant de Overste W.F. Stoltenhof en na een drie maal "Leve onze Koningin" mochten we met Groot-Verlof naar huis. En toen maar zien dat je lopend thuis kwam. Maar wij waren het lopen wel gewend. Na thuiskomst begon mijn werk weer bij de PTT.'*

Vanaf 1943 dwongen de Duitsers alle PTT'ers in het kader van de Arbeitseinsatz naar Duitsland te gaan. Johan was één van hen. Hij hield een uitgebreid plakboek bij over die tijd en maakte veel tekeningen van de omgeving. Op 8 juni 1943 vertrok de trein met 863 PTT-ers vanuit Amersfoort naar Dresden. Daar werd de groep verdeeld. Johan ging met de helft richting Oppelen waar ze weer in kleinere groepjes van vijftien man werden verdeeld. De groep van Johan kwam in eerste instantie terecht in Kreuzburg, het huidige Kluczbork in Polen. Ze werden daar tewerkgesteld bij het telefoonbedrijf. Johan verbleef met zijn groep in gasthuis 'Zu den zwei Linden', waarvan Johan kans zag een kleurentekening te maken. De reis van Amersfoort naar Kreuzburg duurde volgens dagboek aantekeningen zo'n twee dagen.

Na Kreuzburg ging Johan met vijf anderen, boeren van de Veluwe, op transport naar Neu Erbersdorf, een plaatsje tussen Jägerndorf (nu: Krnov) en Freudental (nu: Bruntál) in Tsjecho-Slowakije. Daar moesten ze rotte telefoonpalen vervangen en nieuwe draden spannen. Na een maand kwamen er weer zes jonge PTT-ambtenaren bij. Als tewerkgestelde rijksambtenaren kreeg het groepje naast de dwangarbeid meer vrijheid dan bijvoorbeeld krijgsgevangenen. Tot in mei 1945 bleef de groep PTT'ers in Tsjecho-Slowakije.

Toen de oorlog voorbij was konden de dwangarbeiders naar huis terugkeren. Op 7 mei 1945 vertrokken ze lopend. Na veel omzwervingen kwamen ze ruim een maand later, op 13 juni 1945, aan in Eindhoven. Van daaruit werden ze met Amerikaanse legervoertuigen naar Ede teruggebracht.

Na de oorlog trouwde hij met Wilhelmina (Mien) Christina van den Brink. Ze kregen drie zoons.

Johan werd actief bij Scoutinggroep de Langenberg in Ede. Op 7 september 1930 kwam in Ede een groep van twaalf aanstaande verkenners voor het eerst bijeen. Dit moment wordt als oprichtingsdatum van Groep 1 De Langenberg aangehouden. De groep was aangesloten bij De Nederlandse Padvinders (NPV). De eigenaar van restaurant De Langenberg had op zijn terrein een paar barakken staan, waar in de zomermaanden groepen schoolkinderen hun vakantie doorbrachten. De nieuwe groep mocht deze voorlopig gebruiken. In 1934 bouwen ze een nieuw troePhuis en de voortrekkers van de Thunarstam bouwen later van zware dennenstammen een eigen blokhut in de buurt. In 1937 nam de groep deel aan de 5e Wereld Jamboree in Vogelenzang. Op 2 april 1941 werd Scouting verboden, maar gelukkig konden veel bezittingen en de administratie van de groep bij leden worden ondergebracht. De rest werd in beslag genomen en het clubhuis werd door de bezetter overgedragen aan de Jeugdstorm. Later deed het nog een tijd dienst als paardenstal. Tijdens de laatste Oorlogswinter werden de golfplaten van het dak gehaald voor de stellingbouw. Een deel van het houten gebouw werd gesloopt om als brandhout te dienen. De paar wanden die nog overeind stonden werden na de oorlog verkocht en werden gebruikt om er een noodwoning van te timmeren.

Eind jaren '50 was de padvinderij in Ede erg in opkomst was en de Langenberggroep werd gesplitst in twee groepen, Langenberg I en Langenberg II. Het gebouw, dat bestond uit een oude legerbarak, werd vergroot om de veelheid van welpen, verkenners en voortrekkers te kunnen herbergen. Piet Boyenk was jarenlang vaandrig en werd in 1960 Hopman van groep I. Hij nam het stokje over van Hopman de Vries die naar het buitenland emigreerde. Johan Hartgers werd hopman van Groep II. Ze organiseerden samen met de beide Oubazen, van Dulm en Scheffers, de jaarlijkse (stamp)pot) boerenkoolfuif, een happening met vaak aardige sketches waar de leden elk jaar weer naar uitkeken.

Johan werkte vanaf de oorlog tot aan zijn pensionering in 1980 als postbesteller bij de PTT in Ede. Hij was decennia lang een actieve vrijwilliger bij de historische Vereniging Oud Ede.

Hij overleed op 18 augustus 2012 in Ede en werd begraven op de Algemene begraafplaats aan de Asakkerweg in Ede. Hij ontving een koninklijke onderscheiding.

Meer informatie

[De oorlog van Johan Hartgers – deel één | Mijn Gelderland](#)

[De oorlog van Johan Hartgers - deel twee | Mijn Gelderland](#)

[De-Zandloper-2012-04.pdf](#)

[Fotografen van Ede / Personenindex / NASLAG | Atlas van Ede](#)

[Ede - Begraafplaats - - graf 1057051](#)

[Historie van Langenberggroep \(deel 1\) - Langenberggroep Ede](#)

[Historie van Langenberggroep \(deel 2\) - Langenberggroep Ede](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.